

TOSHKENT MAQSUD SHAYXZODA NIGOHIDA

*Xusanova Nihola Baxtiyor qizi**Toshkent Davlat Transport Universiteti*

Anatatsiya: Ushbu maqolada o'zbek adabiyotining yirik namoyandasi Maqsud Shayxzodaning Toshkent shahriga bo'lgan munosabati yoritiladi. Uning she'rlari va asarlarida Toshkentga bo'lgan mehr-muhabbati, shahar tarixi va madaniy hayoti aks etgani tahlil qilinadi. Shayxzoda Toshkentni faqat joy sifatida emas, balki ilhom manbai va ruhiy dunyosining ajralmas qismi sifatida tasvirlagan.

Annotation: This article highlights the attitude of the great Uzbek writer Maqsud Shayxzoda towards the city of Tashkent. His poems and works reflect his deep love for the city, its history, and cultural life. Shayxzoda portrayed Tashkent not just as a place but as an inspiration and an inseparable part of his spiritual world.

Kalit so'zlar: Maqsud Shayxzoda, Toshkent, adabiyot, she'riyat, madaniyat, tarix.

Keywords: Maqsud Shayxzoda, Tashkent, literature, poetry, culture, history.

Maqsud Shayxzoda – o'zbek adabiyotining zabardast namoyandalaridan biri bo'lib, uning ijodida Toshkent shahrining o'zni beqiyos. Shayxzoda lirik syujet yaratishga moyil shoir sifatida xalq afsonalari va tarixiy o'tmish sahifalariga, shuningdek, zamondoshlari hayotiga murojaat etib, o'z she'rlariga balladaga xos poetik belgilar va turli poetik tafsillarni olib kirgan, so'zning she'riy qurilmadagi mavqeini oshirish choralari ko'rgan. Shoir ijodiga xos bu tamoyil uning, ayniqsa, „Toshkentnoma“ (1958) lirik dostonida yorqin ifodasini topgan. Maqsud Shayxzoda „Toshkentnoma“ni yozish orqali shahar tarixi va uning shakllanish bosqichlarini adabiy talqinda aks ettirishni maqsad qilgan. U asarda Toshkentning qadimiyligi,

madaniyati va xalqining kurashchanligi haqida soʻz yuritib, oʻzbek xalqi hayotining muhim jihatlarini yoritib bergan.

Dostonning asosiy gʻoyalari: Toshkentning tarixi va ulugʻligi, doston Toshkentning qadimiy tarixiga nazar tashlab, uning qanday qilib buyuk shahar sifatida shakllanganini koʻrsatadi. Shayxzoda oʻz sheʼriy satrlarida shaharni faqatgina geografik hudud emas, balki maʼnaviy markaz sifatida tasvirlaydi. Xalqning matonati va mardligi, Toshkent har doim bosqinlar, tarixiy sinovlar qarshisida mustahkam turgan. Doston Toshkent xalqining yurtparvarligi, jasorati va birlikda yashash falsafasini yuksak badiiy til bilan aks ettiradi. Toshkentning maʼnaviy qadriyatlari, asarda shahar nafaqat siyosiy va iqtisodiy markaz sifatida, balki madaniyat, ilm-fan va maʼrifat maskani sifatida ham tasvirlangan.

Badiiy xususiyatlari : Maqsud Shayxzoda dostonni yozishda yuqori badiiy mahorat namoyish etgan. Quyidagi adabiy vositalar asarning taʼsirchanligini oshiradi, metaforalar va tashbehlar – Toshkent obrazi jonli va taʼsirchan tasvirlangan. Tarixiy va ramziy obrazlar – asarda tarixiy shaxslar va Toshkentning ramziy manzaralari koʻzga tashlanadi. Sheʼriy badiiyat – Shayxzodaning nafis poetik uslubi dostonni oʻqish jarayonida oʻquvchiga estetik zavq bagʻishlaydi.

Bu asarida u Toshkent shahrining tarixi, madaniyati va maʼnaviy qiyofasini ulugʻlagan. Doston shunchaki shahar haqida emas, balki Toshkentni inson ruhiyati va tafakkuri bilan bogʻliq muhit sifatida tasvirlaydi. Unda shahar obraziga muhabbat, sadoqat va tarixiy xotiralar singdirilgan. Shayxzoda Toshkentni doimo ilhom manbai sifatida koʻrgan va uni oʻz asarlarida jonlantirgan. U shaharni nafaqat geografik hudud sifatida, balki oʻz ijodi va ruhiy dunyosining ajralmas qismi sifatida koʻrgan. Shayxzoda Toshkentni oʻz sheʼrlari va hikoyalari orqali tasvirlar ekan, uning goʻzalligi, oʻziga xos meʼmorchiligi va madaniy hayotini jonli tarzda yoritgan. Adibning Toshkentga boʻlgan mehri uning ijodida har tomonlama aks etgan. Shahar bilan bogʻliq tasvirlar, ramzlar va metaforalarda Toshkentning tabiiy goʻzalligi va oʻziga xos ruhiy muhitini koʻrish mumkin. U Toshkentni faqat koʻchalar va maydonlar

bilan cheklamagan, balki uni odamlarining ruhiy holati, ular orasidagi ijtimoiy aloqalar bilan ham bog‘lagan. Shahar uni nafaqat muhit, balki ona yurtning ramzi sifatida ham qamrab olgan. Shayxzoda Toshkentni o‘zining boshdan kechirgan hayotiy tajribalari va estetik qarashlari bilan o‘zgacha bir nigohda tasvirlagan. Uning she‘rlarida Toshkentning o‘tmishi va buguni, eski ko‘chalar va zamonaviy arxitektura bir-biriga uyg‘unlashgan holda aks etadi. Bu orqali Shayxzoda shaharni davom etayotgan hayot va rivojlanish jarayonining bir qismi sifatida tasvirlaydi, uning ruhiy taraqqiyoti va madaniy merosini o‘zgacha bir tarzda taqdim etadi.

Shuningdek, Shayxzodaning Toshkent haqidagi tasvirlari shaharning tarixiy va madaniy ahamiyatini ham ko‘rsatadi. U Toshkentni nafaqat o‘zbek xalqining yurtiga, balki Markaziy Osiyoning madaniy markazi sifatida ko‘rib, uning o‘ziga xos joyini e‘zozlagan. Shayxzodaning she‘rlari va asarlarida Toshkentning boy tarixiy merosi va uning hozirgi zamondagi o‘rni o‘rtasidagi bog‘liqlikni ko‘rish mumkin.

Shayxzodaning Toshkentga bo‘lgan muhabbati uning adabiyotida doimo yangilanish va ijodiy o‘sishning ramzi bo‘lib qoladi. Uning asarlarida Toshkent nafaqat bir shahar, balki adabiyot va madaniyatning jonli timsoli sifatida yashaydi. Bu shahar uning qalbida doimo abadiy bo‘lib, uning ijodiy faoliyatida ham muhim ahamiyat kasb etgan.

Xulosa:

“Toshkentnoma” – shunchaki tarixiy doston emas, balki xalqimizning o‘z tarixiga bo‘lgan muhabbatining badiiy ifodasidir. Maqsud Shayxzoda bu asari orqali nafaqat Toshkentning, balki butun o‘zbek xalqining buyuk o‘tmishi va ma‘naviy qudratini ulug‘lagan. Ushbu doston Toshkentning ruhini his qilish, uning tarixini anglash va kelajakka ishonch bilan qarash uchun muhim manba bo‘lib xizmat qiladi.

REFERENCES

1. Shayxzoda M. Toshkentnoma. – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi Adabiyot va san’at nashriyoti, 1958.
2. Karimov Sh. Maqsud Shayxzoda hayoti va ijodi. – Toshkent: Fan, 1978.
3. Yoqubov U. O‘zbek adabiyotida Maqsud Shayxzoda merosi. – Toshkent: O‘zbekiston, 1995.
4. Mirzaeva D. Shayxzoda poetikasi va obrazlar tizimi. – Toshkent: Sharq, 2002.